

HINTALOVON

Gyermekjogi Alapítvány

**GYERMEKJOGI 1×1
POLITIKAI
KAMPÁNYOK
SZERVEZŐINEK ÉS
POLITIKUSOKNAK**

TARTALOM

GYEREKEK RÉSZVÉTELE A POLITIKAI KOMMUNIKÁCIÓBAN	3
1. A gyerekeket védeni kell a manipulációtól. A választási kampányoknak ők nem célcsoportjai.	4
2. A gyerekeknek joguk van a megfelelő tájékoztatáshoz a politikáról. Segíteni kell őket, hogy megértsék a politika és pártpolitika szerepét a közélet alakításában.	5
3. A gyerekek nem használhatók politikai célokra.	6
4. A gyerekek nem közszereplők: személyes adataik, képmásuk felhasználása sértheti jogaikat és legjobb érdeküket.	8
5. A gyerekeknek vannak polgári jogaik, és részt vehetnek az őket érintő közéleti kérdésekben.	9
MIÉRT LEGYEN KÖRÜLTEKINTŐ AZ, AKI GYEREKEKKEL KAMPÁNYOL?	11
ÖSSZEGZÉS	12

GYEREKEK RÉSZVÉTELE A POLITIKAI KOMMUNIKÁ- CIÓBAN

A közelgő politikai választási kampány közvetten és közvetlenül is érinti a gyerekeket. Az iskolaudvar fölött meredő óriásplakátok, a kedvenc tévéműsorokat megszakító hirdetések vagy a játszótérre vezető útvonalon szórólapot osztogató pártok üzenetei rájuk is hatással vannak. A választások alkalmat adnak politikai szocializációjuk, állampolgári nevelésük formálására, a demokratikus értékek megismerésére.

A választási dömpingben azonban a gyerekek könnyen a politikai játszma és befolyásolás eszközévé válhatnak. Rendszeresen előfordul, hogy a politikai szereplők a választók érzelmi meggyőzésére játszva a saját céljaik szolgálatába állítják őket. Gyerekei körében ábrázolt képviselőjelöltek az újsághasábokon, iskolába látogató politikusok a közösségi oldalakon, a pártra szavazó mintacsalládok portréi a buszmegállóban, diákkórus a párt-eseményeken vagy diákönkormányzati képviselők politikai nyomás alatt: csak néhány példa, melyek veszélyeztetik a gyermeki jogok érvényesülését.

Egy gyerek nem eszköz, nem díszlet, hanem jogokkal rendelkező állampolgár. A jogait sérti, ha kihasználják, vagy más módon politikaelőny-szerzésre használják. Az ENSZ Gyermekjogi egyezménye (1991. évi LXIV. törvény) szerint

egy gyereknek joga van ahhoz, hogy minden őt érintő ügyben figyelembe vegyék a véleményét. Lehetőséget kell kapnia, hogy önként és felelősen eldönthesse, szerepet vállal-e egy adott politikai párt adott kampányában. A részvételhez való jog azt is jelenti, hogy a gyerekek együtt, közösségben is kiállhatnak véleményük mellett. S ezt a felelős felnőttek támogatják, nem kihasználják.

Az angol nyelvű szakirodalomban a „provision, protection, participation” hármasa alapján „három P”-nek nevezett gyermekjogi megközelítés (támogatás, védelem, részvétel) a politikai kampányokra nézve is jól alkalmazható alapelveként. Támogatni kell a gyerekeket abban, hogy megfelelő felkészítéssel, tájékozottan dönthessenek részvételükről és vehessenek részt a döntési folyamatokban. A védelem (protection) a szülők, a szakemberek, a felnőtt-társadalom és az állam felelősségére és a gyerekek védtelen, sérülékeny oldalára hívja fel a figyelmet. Egy kiszolgáltatott helyzetben lévő gyerek bemutatása a gyerek törvényes képviselőjének beleegyezése ellenére sem egyeztethető össze a gyerekek legfőbb érdekével. A részvétel (participation) pedig kifejezetten a Gyermekjogi egyezmény polgári jogaira és a fenti elvekre utal.

Ilyenkor különösen fontos, hogy a gyerekek és a felnőttek (főleg a szülők, iskolák) is érzékenyek legyenek a gyerekek részvétele és kihasználása közötti jelentős különbségre, tudatosan hagyják jóvá vagy utasítsák el a gyerek bevonását.

A jelenkor politikusai már tudatosabbak, mint az 1964-es amerikai elnökválasztási kampány részeként készült, nagy port kavarázó *Daisy* című kampányfilm¹ készítői, ám a nemzetközi és hazai politikai színtérnek ma is gyakori eszközei a gyerekek. Gyakran tapasztalhatjuk, hogy a gyerekek addig kellene a politikusoknak, amíg politikai hasznot húzhatnak belőlük, amíg kedve-

sen mosolyogva hallgatnak, és asszisztálnak imidzsük építéséhez. Amint azonban megszólalnak, kiállnak véleményükért, valahogy eltűnik az a gondosan bemutatott gyerekbarát, gyerekcentrikus kép. Ám a politikai játszma ezzel nem ér véget: a vélemények átpolitizálásával, az érdekvédő csoportok befolyásolásával vagy megbélyegzésével a gyerekek szintén politikai fegyverekké válhatnak.

Mielőtt valaki a politikai kampányának részévé tenné a gyerekeket, gondolja át, hogy azzal elősegíti vagy éppen porba tiporja a gyermekjogokat. Ebben az alábbi szempontok figyelembevétele elengedhetetlen.

1. A gyerekeket védeni kell a manipulációtól. A választási kampányoknak ők nem célcsoportjai.

A gyerekek használata a politikai kommunikációban általában két okra vezethető vissza: a gyereken keresztül akarják a szülőt befolyásolni, vagy a gyerekeket használva próbálnak politikai előnyre szert tenni.

A gyerekek könnyen manipulálhatóak. Ahogy a reklámozókat szabályozó médiatörvény is rendelkezik arról, hogy a hirdetések nem használhatják ki a gyerekeknek a szüleik, tanáraik és más személyek iránti bizalmát, valamint a gyerekek tapasztalatlanságát és hiszékenységét, ugyanez érvényes a politikai kommunikációra is. A gyerekek kevésbé tudatos fogyasztók, gyakrabban ítélnék érzelmi alapon, kevesebb információhoz férnek hozzá, és erős a társas megfelelés iránti vágyuk.

Ezért is rendelkezik úgy a reklámtörvény, hogy gyermekvédelmi intézményekben, óvodákban, iskolákban, kollégiumokban nincs helye a reklámnak – s ezért fontos, hogy ugyanez vonatkozzon a politikára, pártpolitikára is.

Az oktatási intézmények a tanulás, az életre való felkészítés terepei. Semlegességük és kampánymentességük elengedhetetlen nemcsak akkor, ha fogkrémről vagy cukorkáról van szó, hanem akkor is, ha politikáról.

1. A Lyndon B. Johnson számára készült, elhíresült **kampányvideón** egy kislány számolgatja a letépkedett virágszirmokat, ami aztán a nukleáris rakéta kilövését megelőző visszaszámlálásba csap át.

2. A gyerekeknek joguk van a megfelelő tájékoztatáshoz a politikáról. Segíteni kell őket, hogy megértsék a politika és pártpolitika szerepét a közélet alakításában.

A parlamenti választások folyamata és eredményei a gyerekek jelenére és jövőjére is hatással vannak. Ugyanabban a politikai környezetben, kultúrában nőnek fel, mint amelyekben a felnőttek élnek, és a jogtudatos állampolgárrá válás tekintetében különösen fontos szerep jut a politikai szocializációjuknak.

Támogatni kell a gyerekeket abban, hogy megértsék a politikai kampányok mibenlétét, különösen, ha valamilyen módon közvetlenül is érintettek benne.

Megfelelő tájékoztatás nélkül nincs valódi véleménynyilvánítás és érdekérvényesítés, csak befolyásolás van. Mégis sokszor úgy tűnik, a felnőttek, politikusok elsősorban meggyőzni akarják a gyerekeket, és hiányzik a tájékoztatás. Míg előbbi a passzív befogadó képét közvetíti a gyerekekről, utóbbi a gyerek autonóm, kompetens személyére épít, ami magában foglalja (a politikus szemszögéből: kockáztatja), hogy a gyerekek saját véleménye lesz, és ez a politikai érdekek tükrében ellentmondásos lehet.

A Gyermekjogi egyezmény szerint minden gyerekek joga van a megfelelő tájékoztatáshoz. Ennek érdekében az alábbiaknak kell teljesülnie:

- Széles körű, valós információkat kapjanak a gyerekek: az egyoldalú tájékoztatás, az átpolitizált műsorok, a pártpolitikai üzenetek összemossa a közéleti kérdésekkel vagy a félelemkeltés megengedhetetlen és felelőtlen.

- A felnőtteknek abban is segíteniük kell a gyerekeket, hogy megtanulják: a közélet alakítására számos út létezhet, melynek csak egyike a pártpolitika. A közvetlen demokrácia olyan eszközei, mint a tüntetés, a mozgalmatszervezés, a figyelemfelhívó kampány szintén lehetőségek, amelyek alapjogként illetnek meg mindenkit.

- Fontos, hogy a gyerekek megértsék a kapott információt. A szülőknek, iskoláknak például mindent meg kell tenni, hogy a gyerekek értsék egy diák-tüntetés célját és körülményeit, azt, hogy milyen jelentősége van egy választásnak, és azt is, hogy hol húzódik a határ a közélet, a politika és a pártpolitika között. Legyen lehetőségük kérdezni, vitatkozni, saját vélemény formálni.

Ez akkor biztosított, ha a tájékoztatást adó fél pártatlan, és nem fűződik érdeke egyetlen politikai irányulthoz sem. Ezért a szülők és az iskolák szerepe kiemelten jelentős a gyerekek politikai nevelésében, szocializációjában. Elsősorban a szülők felelőssége, hogy irányt mutassanak, mintát adjanak a gyerekeknek.

Az iskolában a közéleti kérdésekről és a politikáról nagyon fontos beszélni. A pártpolitika viszont nem ide való.

3. A gyerekek nem használhatók politikai célokra.

Egy gyerek nem díszlet, ami szerethetőbbé tesz egy pártot, nem eszköz, ami érzelmi alapú szavazatokat hoz. Időről időre előfordul, hogy a politikusok gyerekközösségbe látogatnak, hogy állampolgári felelősségről, jövőről beszélgessenek velük, tableteket, csokoládét, ajándékokat osztogatnak, segítenek kimerni a húsvet a menzán, és ezekről aztán készül egy kedves hangú riport, mondván, hogy milyen fontos számukra a gyerekek jólléte, a jövő generációja.

Ez nem a gyerekek bevonása, hanem kihasználása. Ha a gyerekek nem magyarázzák el, hogy miben vesz részt, vagy még nem elég érett ahhoz, hogy megértse, mibe vonják bele, ráadásul nem is választhatja azt, hogy nem vesz részt benne (képzeld el egy sikítva tiltakozó gyereket a kampányfilmben), akkor az ilyen szerepben a gyerek tárgyasul, kihasználják őt.

„Az ötéves politikusok nem olyan titkos élete” – az egyesült királyságbeli zöld párt a „gyerekes” politikusokat jeleníti meg 2016-os kampányfilmjében

Roger Hart (1992) egy létramodellen ábrázolta a gyerekek valódi szerepvállalása és nem valódi részvétele közötti különbséget

Részvétel	Fok		Kezdeményezés	Választás	Érti a célt	Érti saját szerepét	Gyerek szerepe	Döntéshozatal	Visszajelzés	Példa
nem valódi	1	A gyerek mint eszköz (manipuláció)	felöltt	nincs	nem	nem	A gyerek ürügyként szolgál a felöltt céljához. (Elhítetik, hogy valami tólük ered, vagy az ő érdekükben történik.)	nincs befolyása	nincs	1. A gyerekek szórólapokat osztogatnak egy oktatási reformokról szóló konferenciáról anélkül, hogy értenék, miről szól. 2. A gyerekek terveiként mutatnak be egy oktatási programot, amit a felölttek egy iskolai kérdőív alapján írtak, de a gyerekek nem kaptak visszajelzést az eredményekről és felhasználásukról.
	2	A gyerek mint díszlet	felöltt	nincs	nem	nem	A gyerek a külsőségek miatt, a téma szempontjából irrelevantis szerepben, dekorációként van jelen, nem ön maga képviselében.	nincs befolyása	nincs	Az arra kiválasztott gyerekek táncos műsorral színesítik a konferenciát, köszöntik az érkezőket, vagy átadják a csokrokat, de nem értik igazán, miről szól az esemény.
	3	Látszólagos részvétel (tokenizmus)	felöltt	nincs/látszólagos	igen	nem	A gyerek látszólag részt vesz, szót kap, de olyan szerepben tüntetik fel, ami valójában nincs, vagy más véleményét képviseli.	nincs befolyása	nincs	A konferenciára kiválasztott gyerekek elbűvölően képviselnek egy megadott üzenetet, de nem volt módjuk arra, hogy megfelelő felkészítés során egyeztessenek a képviselt kortársakkal, és saját véleményét alkossanak.
valódi	4	Tájékoztató és kijelölt szerep	felöltt	önkéntes	igen	igen	A gyerek a számára világos, kijelölt szerepben, önzónosan vesz részt, tájékozott véleményét képviseli.	nincs befolyása	nincs	A gyerekek megismerhették a konferencia célját és menetét, és fontos szerepet kaptak abban, hogy a konferencia elnökeit a megfelelő időben a megfelelő helyre kísérik. Szerepük egyértelmű volt maguk és mások számára is.
	5	Tájékoztató és egyeztetés	felöltt	önkéntes	igen	igen	A gyerek tájékozott véleményt alkot, azt komolyan veszik, és hatással is lehet a felölttek döntésére.	befolyása van	van	Az oktatási reformokról szóló konferencia szervezői megfontolják a gyerekek kérdőívben jelzett véleményét, konzultálnak velük az eredményekről és a véleményük felhasználásáról.
	6	Közös döntéshozatal a gyerekekkel	felöltt	önkéntes	igen	igen	A gyerek több szerepet, önállóságot kap a megvalósításban, és a folyamat során felmerülő ötletei is alakíthatják azt.	közös	van	A felölttek bevonják a gyerekeket a konferencia szervezésébe, egyeztetnek velük a kérdőív eredményeiről, és az ötleteiket szintetizálva alakítják ki a programot.
	7	Gyerekkezdeményezés és irányítás	gyerek	önkéntes	igen	igen	A gyerek saját kezdeményezését valósítja meg a saját szférájában, önállóan.	saját	nincs	A gyerekek konferenciát kezdeményeznek egymás között, hogy megvitassák az oktatásról szóló véleményüket. A felölttek helyet biztosítottak az eseménynek, de nem avatkoznak be a szervezésbe.
	8	Gyerekkezdeményezés, közös döntéshozatal a felölttekkel	gyerek	önkéntes	igen	igen	A gyerek bevonja a felölttet, és kezdeményezését vele partnerségben alakítja.	közös	van	Az idősebb gyerekek konferenciát kezdeményeznek az oktatásról, melynek kialakításába bevonják a felöltteket is.

A gyerekek kihasználásának legrosszabb formája a *manipuláció*, amikor a felölttek elhítetik, hogy az adott kérdést a gyerekek miatt, az ő érdekükben hívták életre. Ez történik, amikor a diákok közéleti szerepvállalását

átpolitizálják, például úgy, hogy egy új reformjavaslatot a diákok kéréséként állítanak be azt követően, hogy a diáktüntető egy csoportja problémákat fogalmazott meg a témában.

A gyerekek politikai célú használata az is, amikor a gyerekek a téma szempontjából irreleváns szerepben, dekorációként vannak jelen, nem önmaguk képviselőiben. Ez klasszikusan az az eset, amikor a „cukiságfaktor” a fegyver: például az arra kiválasztott gyerekek átvágják a nemzeti színű szalagot a szoboravatáson, amiről kedves képek készülnek a média számára, de a gyerekek nem értik igazán, miről szól az esemény.

A gyerekek látszólagos részvétele ugyancsak a politikai érdekekről és nem valódi szerepvállalásról szól. Ekkor a gyerekek már szót kapnak, de olyan szerepben tüntetik fel őket, ami valójában nincs, vagy más véleményét képviselik. Ez történik, amikor diákönkormányzatokat politikai befolyás alá vonnak, és a képviselő útja megfordul: a gyerekek képviselik a politikai véleményeket. Vagy amikor ünnepi beszédekben büszkén számolnak be a politikusok a DÖK-képviselőkkel folytatott találkozóról, de valódi figyelmet nem kap véleményük, kezdeményezéseik.

Ahhoz, hogy a gyerekek ne csak látszólag, dekorációként vagy eszközként vegyenek részt a politikai kommunikációban, az alábbi szempontoknak kell teljesülnie:

- A gyerekek megértik a kampány célját és saját szerepüket.
- Eldönthetik, hogy részt vesznek benne azután, hogy azt elmagyarázták nekik.
- Szerepük jelentőséggel bír.
- Visszajelzést kaptak arról, hogy ki és miért hozta a döntést, illetve hogyan használták fel az ő hozzájárulásukat.
- Mindez az emberek számára, kifelé is érthető.

A választási hajrában óvatlanul is átléphet valaki egy határt, és szándéka ellenére is hozhat olyan döntéseket, melyek sértőek a gyerekek jogait illetően. Ha valaki a gyerekek, fiatalok bevonása mellett dönt, felelős azért is, hogy annak folyamata az emberek számára is egyértelmű legyen. A gyerek jogait sértő helyzetek minden esetben ugyanolyan rossz üzenetet hordoznak a társadalom – köztük a gyerekek – számára akkor is, ha a szülők és a gyerekek beleegyezésüket adták egy kampányba.

4. A gyerekek nem közszereplők: személyes adataik, képmásuk felhasználása sértheti jogaikat és legjobb érdekeiket.

Ha egy politikus megoszt egy képet a közösségi oldalán egy gyermekotthonban tett látogatásáról, vagy ahogy egy nyilvános rendezvényen egy kisgyerekes családdal beszélget, azzal könnyen megsérti a gyermek magánélethez való jogát. A gyerekekről készült kép, video- és hangfelvétel a magánéletük része, amiről joguk van eldönteni, kivel osszák meg. Gyermekjogi szempontból mindegy, hogy a törvényes képviselő ehhez előzetesen hozzájárult-e, vagy sem.

A gyermek tájékozott beleegyezése azt feltételezi, hogy tudja, nemcsak hogy mondhat nemet, de kifejezetten hozzá kell járulnia, hogy személyes adatai felhasználásával része legyen egy adott személy vagy szervezet politikai kommunikációjának. Megfelelő, érthető

tájékoztatást kell kapnia annak felhasználási céljáról, módjáról, esetleges következményeiről. A döntési szabadságnak az is feltétele, hogy ne kelljen például retortziótól tartania. A megjelenése politikai állásfoglalást kölcsönözhet számára, ezért mérlegelnie kellene azt is, valóban közösséget vállal-e az adott politikussal és programjával. Egy valódi beleegyezés csökkenti a visszaélés lehetőségét, de nem zárja ki. A képek megosztása sérülékeny helyzetbe hozhatja a gyerekeket akkor és később is: csúfolhatják, megbélyegezhetik, és „politikai lábnyoma” hatással lehet későbbi karrierlehetőségeire is. 14 éven aluli gyermek általában nem tekinthető elég érettnek ahhoz, hogy ilyen, a jövőbeli megítését komolyan befolyásoló döntést hozzon, ezért jobb elkerülni, hogy ebbe a helyzetbe kerüljön.

Kifejezetten sérülhetnek ebben azok a gyerekek, akiket kiszolgáltatott helyzetben mutatnak. Ha például egy politikus arról oszt meg képeket, hogy egy gyermekórházban tett látogatás alkalmával a pizsamában fekvő gyerekekkel viccelődik, vagy hiányos ruházatú, szegény háttérű gyerekeknek oszt élelmet, az a gyerek méltóságát is sérti.

Szót kell ejteni azokról a gyerekekről is, akik szülője indul a választásokon. A családi portrék, a magánéleti, személyes információk megosztása népszerű eleme a politikai kampányoknak. De attól, hogy a szülő közszereplő, a gyerek még nem az. Nekik is joguk van beleszólni abba, hogy szeretnének-e arcukkal, nevükkel vagy más adatukkal szerepelni a kampányban. Alapból ki vannak téve a nyilvánosság és a nyílt politikai elköteleződés hatásainak, ezért a védelmük még indokoltabb lenne.

A gyerekek képmásainak felhasználása kapcsán felmerül a színész vagy modell gyerekek helyzete, de a fenti szempontok rájuk is éppúgy érvényesek. Éppen ezért éri annyi bírálat a fotótárakban szereplő „gyerekarcokat” is a gyermekjogi szervezetektől, hiszen nekik nincsen, vagy nincsen valódi ráhatásuk képmásuk felhasználására.

„Bárcsak mindenki úgy látná őt, ahogy én látom”
– Barbara Bush id. George Bush 1988-as
Family/Children című kampányfilmjében

5. A gyerekeknek vannak polgári jogaik, és részt vehetnek az őket érintő közéleti kérdésekben.

A gyerekeknek joguk van saját véleményt alkotni, kifejezni azt, és valódi szerepet vállalni az őket érintő közéleti kérdésekben. Mindez igaz az egyénre és a gyerekek egy csoportjára is. A gyerekek véleményét figyelembe kell venni arról, hogy szeretnének-e szerepelni politikai hirdetésekben, és kollektíven is kifejezhetik véleményüket érdekképviseleti fórumokon, diákönkormányzatokon keresztül vagy tüntetéseken.

A Gyermekjogi egyezmény kiemelten foglalkozik a gyerekek részvételével. Bár maga a kifejezés nem szerepel a dokumentumban, mégis átfogó alapelvként szolgál, amely alapvetően fontos a gyermekjogok érvényesítéséhez. Szoros kapcsolatban áll egy sor polgári joggal: a véleménynyilvánításhoz, szólásszabadsághoz, gondo-

lat-, lelkiismeret- és vallásszabadsághoz, egyesüléshez és gyülekezéshez, magánélethez, tájékoztatáshoz való jogok alapja (12–17. cikk), és ez tükröződik a gyerekek kibontakozó képességének tiszteletében is (5. cikk).

A gyerekek polgári jogai iránti elköteleződés változást jelent a generációk közötti tradicionális hatalmi dinamikákra nézve, és a paternalista kapcsolatokat egy új, kölcsönösségen, tiszteleten alapuló kapcsolatra cseréli. A gyermekjogi szemlélet alapja, hogy a gyerekeket saját életükben kompetens, autonóm, jogaikkal önállóan rendelkező személyekként ismerjük el. Ez sok ellenérzést válthat ki a felnőttek körében, és gyakori vélekedés, hogy „a gyerekek még nem tudhatják”, és „amúgy is, már így is túl sok joguk van”. Ha tüntetni

mennek, csak lázadnak, lógni akarnak, vagy lusták. Pedig ezeknek a tapasztalatoknak életre szóló hatása van a felelősségvállalás, az önálló döntéshozatal, a demokratikus értékek és a felnőttek iránti tisztelet tekintetében is.

A gyerekek véleménynyilvánítását nagyban meghatározza az a közeg és kultúra, amiben élnek. Nem ritka, hogy valaki nem meri a véleményét megosztani, vagy nem akar kiállni magáért vagy társaiért, mert tart az esetleges következményektől. Pedig a jogszabályok szerint semmilyen hátrány nem érheti azt a gyereket, aki a törvényben biztosított alapvető jogát gyakorolja, és például részt vesz egy tüntetésen. A gyerekek polgári jogaira ugyanakkor éppúgy vonatkoznak a jogszabályi keretek a felvonulás rendőrségi egyeztetésétől a gyűlöletbeszéd tilalmáig, vagy az iskolai hiányzások szabályozása.

A gyerekek részvételi joga minden gyerekre vonatkozik: akkor is, ha koránál vagy képességeinél fogva még nem képes kifejezni azt, és akkor is, ha valakinek nem olyan a személyisége, hogy nyilvános fórumokon felszólaljon. A gyerekeket is megilleti a jog, hogy ne akarjanak közügyekkel, közélettel vagy politikával foglalkozni. Ahhoz is joguk van, hogy különbözőképpen vonódjanak be, más-más szinten vállaljanak felelősséget. Valaki csak csendben figyel, más csak online szeret véleményt alkotni, megint más beszéddel készül egy diáktüntetésre. Ez már a valós részvétel valós szintje.

A legfontosabb alapelv a választás lehetősége: olyan programokat kell szervezni, melyek lehetővé teszik a gyerekek számára, hogy a képességeiknek és érintettségüknek megfelelő legmagasabb szinten vállalhassanak szerepet azokban.

Minden gyerekek joga van valódi szerepet vállalni az őt érintő közéleti kérdésekben. Ez teljesül, ha például politikusok egyeztetnek érdekképviselői szervezettel egy gyerekek biztonságát célzó fejlesztési javaslatról, megismertetik velük a folyamatot, komolyan veszik véleményüket, és visszajelzéseiket be is építik a programba. De még magasabb fokát jelzi a gyerekek részvételének, amikor a gyerekek kezdeményezéseit is hasonló figyelemmel kísérik, amikor a döntéshozatal közös, vagy legalábbis kellő súlyt kap a véleményük.

A közéleti kérdésekben való részvétel nem jelent egyet a politikai állásfoglalással. A gyerekek véleményének átpolitizálása felveti a kihasználás veszélyét (ld. 3. pont).

MIÉRT LEGYEN KÖRÜLTEKINTŐ AZ, AKI GYEREKEKSEL KAMPÁNYOL?

A kampányidőszak sürgetése nem ok a gyermekjogok megsértésére.

Örömteli lenne olyan kampányokat látni, amelyek valódi gyerekrészvételen alapulnak, és nem a gyerekek (tudatos vagy megszokásból történő) kihasználásán. Ez persze nem könnyű. A világon mindenhol kihívás a gyermekjogokkal foglalkozóknak, hogy jól válaszoljanak a pártok igen gyakori kérdésére: *„Miért éri meg a gyermekjogokat tisztelni, ha a gyerekek ilyen egyszerű és hatékony kampányeszközök?”*

A mi válaszuk ez: A gyermekjogok valódi, törvénybe foglalt jogok, betartásuk ugyanúgy nem mérlegelhető, mint például az, hogy szabad-e ellopni egy autót. Ráadásul a gyerekek jogai közvetlenül a szükségleteikből adódnak: azok teljesülése nélkül fejlődésük nem biztosítható. A gyerek részvételének lehetősége nem a felnőtt társadalom ajándéka, hanem a gyerek joga, mert a részvétel megtapasztalására szüksége van ahhoz, hogy felelős,

jogtudatos és jogkövető állampolgárrá váljon – ami viszont az egész társadalom érdeke. Azok a képviselők, akik most kampányolni készülnek, megválasztásuk esetén arra fognak felelősködni, hogy betartják az ország törvényeit. Ennek a vállalásnak a komolyságát már a kampány idején is bemutathatják: kezdenek például a gyermekjogok megértésével és tiszteletben tartásával.

A politikusok egyéni felelősségvállalásán túl a gyerekek részvételének társadalmi szintű jelentősége is van: hozzájárul fejlődésükhöz, védelmükhöz, demokratikus értékekre, egymás tiszteletére nevel, erősíti a felelősséget, a jogtudatosságot, és (nem utolsó sorban) jobb döntésekhez vezethet. A gyerekeket érintő ügyekben is jobb döntéseket lehet hozni, ha a gyerekek valódi résztvevői lehetnek a folyamatnak.

ÖSSZEGRZÉS

A gyerekek manipulatív használata súlyosan sérti a gyerekek jogait és méltóságát. Erre építve sokszor a cél annak a képnek a bevésése a választó tudatába, hogy a kampányolótól nincs miért tartani, jó ember, szereti a gyerekeket is. Ez a kép általában a választó manipulálását célozza, már amennyiben van olyan választó, aki még vevő a gyerekpuszító politikus képére.

Álláspontunk szerint a gyerekszerető imidzs hitelesebben felépíthető, és a választások témájához is sokkal jobban illik, ha a jelölt bemutatja azt a programot, amelyet a gyerekek részvételével dolgozott ki, és amit az ő érdekében politikusként meg akar valósítani.

Ha egy politikus fontosnak tartja a gyerekek jóllétét, és szeretné demonstrálni gyerekbarát programját, akkor kezdje azzal, hogy tiszteli a gyerekeket. Ne használja őket politikai fegyverként, és vegye komolyan őket. A közügyek a gyerekeké is. Joguk van ahhoz, hogy saját magukat képviseljék benne.

Ahogy a Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány gyermekjogi követői fogalmaztak: *„Ne azért legyen benne egy gyerek egy kampányban, mert gyerek, hanem mert üzenete van, amit közvetíteni szeretne. Ha egy gyereknek nem a véleménye és tapasztalata számít, akkor az nem lehet más, mint kizsákmányolás.”*

A gyerekek politikai célú kihasználása elleni védelem és polgári, részvételi jogaik gyakorlása közös ügyünk. Ennek érdekében a Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány olyan irányelvek kidolgozását kezdeményezi a 2019-es önkormányzati választásokig, melyek útmutatóul szolgálnak a gyerekek közéletben játszott szerepéről és politikai kommunikációban való részvételéről.

© Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány, 2018

A 2017. évi LXXVI.tv.2.§-a szerint
a Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány
külföldről támogatott szervezetnek minősül.

Szerkesztette: Németh Barbara